

Обзор на условията, свързани с покритието на рисковете „наводнение” и „земетресение”, осигурявано от застрахователите на територията на България, данни за този пазар и изследване на световния пазар на катастрофичните облигации, които са в обръщение към момента

I. Въведение

Настоящата информация е подготвена въз основа на:

- представени от застрахователите тарифи по застраховка „Пожар и природни бедствия”, с изрично посочване на реда и условията за покриване на рисковете „наводнение” и „земетресение”;
- представени от застрахователите общи условия по застраховка „Пожар и природни бедствия”, свързани с катастрофичните рискове;
- представени от застрахователите данни за общия брой застраховани от тях обекти срещу тези рискове;
- специализирани изследвания и публикации, свързани с формите за алтернативно прехвърляне на риск.

Проучването е извършено с оглед постигането на следните основни цели:

- да бъде установено какъв е редът, съответно условията и възможните комбинации за покриване на тези рискове на застрахователния пазар;
- да бъде установено в какъв диапазон варират премиите и факторите, свързани с тяхното определяне, при различните застрахователи, както и какъв е средният размер на премията за пазара.

По застраховка „Пожар и природни бедствия” се покрива всяка щета или загуба на движимото и недвижимото имущество на физически и юридически лица, предизвикана от пожар, експлозия, имплозия, буря, други природни бедствия, атомна енергия, свлачища. По тази застраховка не са обект на застраховане различните видове сухопътни превозни средства (включително релсовите), летателните апарати, плавателните съдове и товарите по време на превоз, независимо от вида на използвания транспорт.

В покритието по застраховка „Пожар и природни бедствия” се включват и рисковете „Наводнение” и „Земетресение”.

„Наводнението” представлява разливане на големи количества водни маси, настъпило в резултат от (1) преливане извън бреговете или стените на водоеми, (2) валежи от всякакъв вид или интензивно топене на сняг или лед, водещи до повишаване нивото на водата.

„Земетресението” представлява вертикални или хоризонтални вълнообразни разтърсвания на земната повърхност, причинени от внезапни естествени размествания в земната кора или в по-дълбоки зони на земята.

Вредите, които се покриват в резултат на наводнение и/или земетресение, както и тези, които се изключват от обхвата, са подробно описани в общите условия на всеки застраховател.

II. Покритие на риска „наводнение”

1. Застрахователи, предлагащи покритие срещу риска „наводнение”.

От 20 застрахователи, извършващи дейност по общо застраховане, 19 осигуряват покритие срещу риска „наводнение” – „ЗАД Армеец” АД, ЗАД „Алианц България”, ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп”, ЗД „Бул инс” АД, „ЗК Български имоти” АД, ЗД „Уника” АД, „ДЗИ – Общо застраховане” АД, „ЗД Евроинс” АД, ЗАД „Енергия”, „Ей Ай Джи България ЗД” ЕАД, „Интерамерикан България” ЗЕАД, ЗК „Лев инс” АД,

ЗАД „Виктория”, „Общинска застрахователна компания” АД, „Дженерали Застраховане” АД, „ХДИ” ЗАД, ЗК „ДСК Гаранция” АД, „ОББ-Ей Ай Джи ЗД” АД и „ГРАВЕ България Общо застраховане” ЕАД.

Условията и факторите при различните застрахователни дружества, съгласно представената от тях информацията, са твърде разнообразни, включително по отношение на вида застраховано имущество - движимо и недвижимо, съответно на физически и юридически лица.

Част от застрахователите включват този риск в основното покритие по застраховка „Пожар и природни бедствия”, а друга част го покриват срещу заплащане на допълнителна премия:

- **седем застрахователя** включват риска „наводнение” в основното си покритие;
- **дванадесет застрахователя** включват този риск като допълнително покритие.

2. Основни характеристики и застрахователна премия при включване на риска „наводнение” в основното покритие.

Застрахователите, които включват риска „наводнение” в основното си покритие, предлагат този риск в комбинация с други рискове, като: буря, градушка, проливен дъжд, тежест от естествено натрупване на сняг или лед, замръзване, падащи дървета, клони и други външни обекти вследствие буря или градушка, спукване на водопроводни, канализационни, газопроводни и паропроводни инсталации и др. Поради тази причина, те не представят тарифна ставка само за риска „наводнение”.

Поради различните характеристики на имуществото, което се застрахова и с цел съпоставимост и разбираемост на представената от застрахователите информация, изчисленията, свързани със застрахователната премия са направени на база условна застрахователна сума (стойност на имуществото) от 60 000 лв..

Във всички случаи когато рискът „наводнение” е включен в основното покритие се установява, че не се предвиждат отделни тарифни ставки само за този риск, а неговото покриване е включено в тарифната ставка за всички покрити рискове. **В три от случаите**, където е предвидено имуществото на физическите лица да бъде разделяно на движимо и недвижимо, при прилагането на съответните общи тарифни ставки за застраховка „Пожар и природни бедствия” и при условна застрахователна сума от 60 000 лв. - застрахователната премия е 13 лв., 21 лв., съответно 143 лв. за недвижимо имущество и 12 лв., 18 лв., съответно 135 лв. за движимо имущество.

В два от случаите се посочва единствено, че делът на риска „наводнение” в общата тарифа по застраховка „Пожар и природни бедствия” представлява 10%, съответно 15%.

От представена ориентировъчна тарифна ставка за риска „наводнение” от 0,04% (без да се отчита видът на застрахованото имущество) и при условната застрахователна сума от 60 000 лв. премията при **един застраховател** се определя на 24 лв.

3. Основни характеристики и застрахователна премия при включване на риска „наводнение” като допълнително покритие.

Застрахователите, включващи риска „наводнение” като допълнително покритие също го комбинират със следните рискове: буря, градушка, проливен дъжд, увреждане от тежест при естествено натрупване на сняг или лед, свличане и срутване на земната повърхност.

От **дванадесетте застрахователя**, включващи риска „наводнение” като допълнително покритие, **четири** посочват ориентировъчна тарифна ставка, която варира в диапазон от 0,00375% до 0,02% или премията за тях е в диапазона от 2 лв. до

12 лв. или средно за тези четири застрахователя се изчислява на 8 лв., при условната застрахователна сума от 60 000 лв.

При **седем застрахователя**, включващи риска „наводнение” като допълнително покритие в комбинация с други рискове (които също са предмет на допълнително покритие), премията, изчислена на база условната застрахователна сума от 60 000 лв. варира в следните диапазони:

	жилищни сгради	
	недвижимо имущество	движимо имущество
Застрахователна премия	3 лв. - 48 лв.	4 лв. - 66 лв.

Един застраховател предлага рисковете „наводнение” и „земетресение” в общ пакет, като изчисленията за застрахователната премия са посочени в т. III. „Покритие на риска „земетресение”.

Наблюдава се прилагането на коригиращи фактори (отстъпки и надбавки) към базовите тарифни ставки, които отчитат конкретни рискови фактори, като например: разстояние на застрахованото имущество до воден басейн, квота на щетимост от предходна година и др.

4. Жилищен фонд, покрит срещу риска „наводнение”.

Съгласно информацията, представена от 19-те застрахователя, касаеща броят на застрахованите от тях жилищни обекти, съпоставена с общия брой жилища¹ (към 31.12.2008 г.) се установява следното:

Общ брой жилища	Общ брой жилищни обекти, застраховани срещу риска „наводнение”	Процент от жилищата, застраховани срещу риска „наводнение”
3 767 081	373 161	10.1%

5. Самоучастието, като специално изискване по риска „наводнение”.

Самоучастие/франшиз е поемане от застрахования на част от отговорността при настъпване на застрахователно събитие. По риска „наводнение” три застрахователя прилагат това изискване, като един не е определил конкретен размер, докато другите двама са определили:

- 0.5% самоучастие от застрахования за всеки един вид застраховано имущество, поотделно за всеки един застрахован обект
- 100 лв. самоучастие от размера на обезщетението при всяка една щета.

6. 72-часова клауза.

Два застрахователя приемат, че всяка една загуба, погиване или вреда, причинена от наводнение ще се смята за едно единствено застрахователно събитие по тази застраховка, ако:

- настъпи наводнение през период на продължително покачване или преливане на река /и или поток/ци и спадане на същите в рамките на бреговете на тази река/и или поток/ци;
- настъпи наводнение вследствие на приливна вълна или серия от приливни вълни с един причинител.

III. Покритие на риска „земетресение”

¹ По данни на НСИ за жилищния фонд към края на 2008 г..

1. Земетръсни зони.

Всички застрахователи, които осигуряват застрахователно покритие срещу риска „наводнение”, предлагат такова и срещу риска „земетресение”. Те определят своята тарифна ставка за риска „земетресение” въз основа на земетръсната зона, в която се намира застрахованото имущество. Тези зони са определени съгласно „Норми за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни зони” или последната сеизмична карта на Геофизичния институт на БАН. Земетръсните зони са както следва:

- **I - ва Зона** - Бургас, Варна, Добрич (с изключение на Каварна, Балчик и Шабла), Кърджали;
- **II - ра Зона** – Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Ловеч, Монтана, Плевен, Разград, Пловдив, Русе, Силистра, Смолян, Търговище, Хасково, Шумен, Ямбол;
- **III - та Зона** – Благоевград, Кюстендил, Перник, Сливен, Сандански, Гоце Делчев, Г. Оряховица, Добрич (само Каварна, Балчик, Шабла), София - град, София – окръг, Свищов, Попово;
- **IV – та Зона** – Пазарджик, Стара Загора, Ихтиман.

При някои застрахователи разпределението е само на три зони и районите, които попадат при останалите в четвърта зона, при тях са посочени към трета зона.

Част от застрахователите също включват този риск в основното покритие по застраховка „Пожар и природни бедствия”, а друга част го покриват срещу заплащане на допълнителна премия, както следва:

- два застрахователя включват риска „земетресение” в основното си покритие едновременно с риска „наводнение”;
- седемнадесет застрахователя включват риска „земетресение” като допълнително покритие.

Застрахователите предлагат покритие на риска „земетресение” и самостоятелно, като само един застраховател е посочил, че комбинира този риск с риска „наводнение”.

2. Основни характеристики и застрахователна премия при включване на риска „земетресение” в основното покритие.

В случаите, когато рискът „земетресение” се включва в основното покритие, се посочват, че делът на този риск в общата тарифа по застраховка „Пожар и природни бедствия” представлява 20%, съответно 35% в зависимост от земетръсната зона.

3. Основни характеристики и застрахователна премия при включване на риска „земетресение” като допълнително покритие.

В девет от случаите се прави разделение по (1) вид имущество - жилищни сгради и търговски обекти, и (2) на движимо и недвижимо имущество. За различните земетръсни зони премията (изчислена на база условна застрахователна сума от 60 000 хил. лв.) за риска „земетресение” между застрахователите варира, както следва:

Земетръсни зони	жилищни обекти		търговски обекти	
	недвижимо имущество	движимо имущество	недвижимо имущество	движимо имущество
I - ва Зона	6 лв. – 18 лв.	3 лв. – 12 лв.	6 лв. – 30 лв.	5 лв. – 24 лв.
II - ра Зона	19 лв. – 45 лв.	12 лв. – 45 лв.	24 лв. – 60 лв.	18 лв. – 60 лв.
III - та Зона	49 лв. – 132 лв.	25 лв. – 90 лв.	54 лв. – 138 лв.	42 лв. – 120 лв.
IV - та Зона	114 лв. – 240 лв.	57 лв. – 137 лв.	141 лв. – 408 лв.	123 лв. – 240 лв.

В таблицата са включени данните, представени от девет застрахователя, които са направили разделение на три зони, а данните за четвърта зона представляват информация от 5 застрахователя.

В три от случаите се прави разделение по вид на имуществото само на жилищни сгради и търговски обекти, като за различните земетръсни зони премията (изчислена на база условна застрахователна сума от 60 000 хил. лв.) за риска „земетресение” варира в следните диапазони:

Земетръсни зони	жилищни обекти	търговски обекти
I - ва Зона	6 лв. – 18 лв.	12 лв.
II - ра Зона	12 лв. – 48 лв.	30 лв. – 36 лв.
III - та Зона	41 лв. – 60 лв.	48 лв. – 78 лв.
IV - та Зона	66 лв. – 132 лв.	72 лв. – 234 лв.

В таблицата са включени данните, представени от три застрахователя, които са направили разделение на три зони, а данните за четвърта зона представляват информация от два застрахователя.

Също така има и случаи, при които са посочени само ориентировъчни тарифни ставки за риска „земетресение” по земетръсни зони. Премията (изчислена на база условна застрахователна сума от 60 000 хил. лв.) за тях варира, както следва:

Земетръсни зони	Премия
I - ва Зона	9 лв. – 63 лв.
II - ра Зона	21 лв. – 90 лв.
III - та Зона	41 лв. – 150 лв.
IV - та Зона	50 лв.

В таблицата са включени данните, представени от три застрахователя, които са направили разделение на три зони, а данните за четвърта зона представляват информация от един застраховател.

В един от случаите не се прави разделение по вид имущество и по земетръсни зони, като предвидената тарифна ставка за покритие на риска „земетресение”, съответства на премия от 36 лв., при условна застрахователна сума от 60 000 лв. Предвижда се и самоучастие на застрахования във всяка щета в размер от 2 до 5 на сто от застрахователната сума.

В друг случай рисковете „наводнение” и „земетресение” се предлагат само в общ пакет, като премията, изчислена на база условната застрахователна сума от 60 000 лв. общо за двата риска по земетръсни зони е:

- I - ва Зона: 60 лв.
- II - ра Зона: 120 лв.
- III - та Зона: 150 лв.

В девет от случаите се предвижда увеличение към базовата тарифна ставка в зависимост от височината на сградата и годината на нейното построяване, като например:

- обекти и сгради, по-високи от 6 етажа – 5-10% от премията за риска „земетресение”;
- обекти и сгради, строени преди повече от 20 години – 5-15% от премията за риска „земетресение”;
- обекти и сгради, строени преди повече от 40 години – 20-50% от премията за риска „земетресение”.

4. Жилищен фонд, покрит срещу риска „земетресение”.

Съгласно информацията, представена от 19-те застрахователя, касаеща броят на застрахованите от тях жилищни обекти, съпоставена с общия брой жилища² (към 31.12.2008 г.) се установява следното:

Общ брой жилища	Общ брой жилищни обекти, застраховани срещу риска „земетресение”	Процент от жилищата, застраховани срещу риска „земетресение”
3 767 081	313 983	8.5%

5. Самоучастието, като специално изискване по риска „земетресение”.

Тринадесет застрахователя прилагат изискване за самоучастие, като пет от тях не посочват конкретен размер, докато останалите осем определят следните проценти на самоучастие:

- един застраховател е определил самоучастие от страна на застрахования в размер на 5% от общата застрахователна сума на имуществата, но не по-малко от сумата, договорена и записана в полицата;
- наблюдава се и случай, при който един застраховател е определил самоучастие от страна на застрахования в размер на 1% от общата застрахователна сума за всеки един вид застраховано имущество;
- в един случай самоучастието е определено в размер на 15%;
- останалите пет застрахователя определят самоучастие от страна на застрахования в размер на 2% от застрахователната сума на имуществата по основното покритие.

6. 72-часова клауза.

Шестнадесет застрахователя приемат, че щетите и загубите от земетресение, понесени през непрекъснат период от 72 часа се регистрират и обработват като едно застрахователно събитие.

7. Един застраховател определя, че всяка загуба, причинена от земетресение ще се счита за една обща загуба, ако настъпи повече от един земен трус в рамките на 168 часа по време на срока на действие на застраховката.

IV. Презастрахователни програми по отношение на катастрофичните рискове „земетресение” и „наводнение”.

От 19-те дружества, покритиващи рисковете „земетресение” и „наводнение”, 18 организират презастрахователната си програма на база ексцеслово покритие, като разпределението е направено в различен брой леяри (стигащи до 7).

В един от случаите двата риска са презастраховани чрез квотен договор за територията на България и българските интереси в чужбина.

Наблюдава се предвиждането на изискване за минимален кредитен рейтинг на презастрахователите, поемащи двата риска, като например се посочват конкретни изисквания, касаещи:

- **дългосрочен бизнес**, налагащ изискване за минимален рейтинг **A+ (S&P)**;
- **краткосрочен бизнес**, налагащ изискване за минимален рейтинг **A (S&P)**.

В презастрахователните програми се предвижда различно ниво на самоадържане, като най-общо е направена диференциация в две направления:

² По данни на НСИ за жилищния фонд към края на 2008 г..

- самозадържане за риск и събитие – определените нива на самозадържане са от € 50 000, € 200 000, € 250 000 и € 350 000;

- самозадържане на годишна база, при определен лимит за съответния договор – предвидените лимити са до € 500 000, € 750 000, € 800 000 и € 1 000 000.

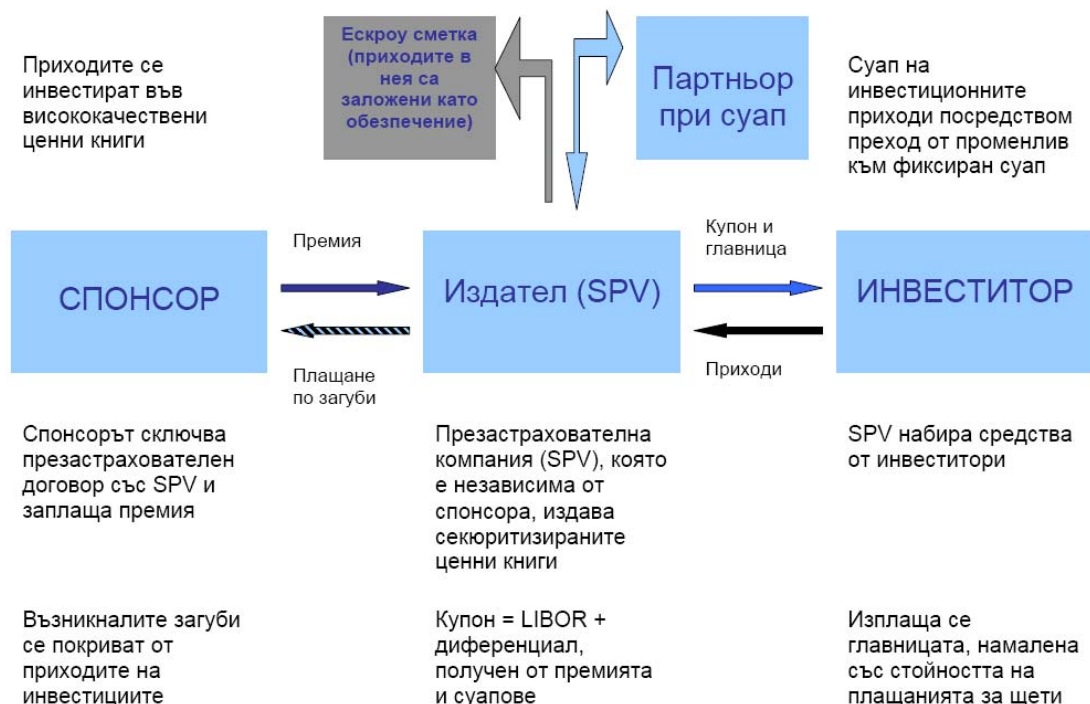
Също така има случаи, в които двата риска „зетресение” и „наводнение” са презастраховани изцяло.

V. Алтернативни форми за прехвърляне на риск - обща структура на секюритизация на риска.

Секюритизацията на риска е процес, чрез който се осигурява припокриване на застрахователните и капиталовите пазари чрез прехвърляне на риска от застраховател към инвеститор (вместо към презастраховател). Най-често този процес се придържа към следната последователност:

Създава се „схема със специална цел за алтернативно прехвърляне на застрахователен риск (SPV)”, която осигурява посредничество между седанта, наречен още и „спонсор”, и инвеститорите. Договорите с покритите по тях рискове се прехвърлят от застрахователя или в алтернативния вариант от презастрахователя към схемата. Посредническата функция на схемата е насочена към осигуряване на инвеститорите необвързаност с финансовото състояние на застрахователя. Схемата от своя страна издава облигации, като общоприетият принцип е да се използват каналите и за частни продажби към инвеститорите, както и инвестиране на главницата в гарантирана облигация. В случай, че срокът на облигацията изтече без да е регистрирано събитие, което да задейства плащания, то инвеститорите получават своите първоначални вноски (свързани с главницата). Също така на инвеститорите се изплащат и дивиденди (лихви), съответстващи на срока, през който облигацията е била в обръщение.

Една най-обща схема за секюритизация на риска изглежда по следния начин:

VI. Хронология в развитието на моделите за катастрофични облигации

Катастрофичните облигации са една от формите на секюритизация на риска.

При първата си поява, катастрофичните облигации са били на база модел „компенсация за щетите“, което означава, че при катастрофична загуба, дружество с гарантирано презастрахователно покритие ще бъде обезщетено от специализирания „презастраховател“ за пълния размер на понесените щети.

Вторият модел, следвайки хода на своето появяване е известен с наименованието „параметрично обезщетение“. За първи път през 1997 г. е издадена такава емисия облигации на стойност \$100 милиона от Токийска имуществена и морска застрахователна компания с наименование „Параметричен презастраховател“. **Този модел е създаден да покрива големи катастрофични загуби, следствие от проявлението на риска „земетресение“.** Покриването на загубите се извършва на базата на формула, която отчита епицентъра и магнитуда на земетресението. Характерното при този модел е, че обезщетението не зависи от реалния размер на претърпените загуби от застрахователната компания.³

Долната таблица представя процента на изплатените загуби в зависимост от три фактора: **магнитут на земетресението, епицентър на земетресението, находящ се във вътрешната рамка и епицентър на земетресението, находящ се във външната рамка.**

³ Вътрешна и външна рамка при определяне размера на щетимост. Source: Risk Financing and Management p.135, ifs School of Finance 2007

Магнитут, измерен от Японската метеорологична агенция	Епицентър на земетресението, находящ се във вътрешната рамка	Епицентър на земетресението, находящ се във външната рамка
7.1	25%	0%
7.2	40%	0%
7.3	55%	25%
7.4	70%	44%
7.5	85%	63%
7.6	100%	81%
7.7	100%	100%

Колкото е по-висок магнитутът на земетресението и колкото епицентърът на земетресението е по-близо до центъра на Токио, толкова е по-висок процентът от тези \$100 милиона, който следва да бъде платен. Така например земетресение с магнитут от 7.4, измерено от Японската метеорологична агенция, с епицентър във вътрешната рамка, ще активира плащания в размер на 70% от сумата по облигацията, тоест \$70 милиона, докато земетресение със същия магнитут, но с епицентър във външната рамка ще активира плащания в размер на 44% от сумата по облигацията, тоест \$ 44 милиона.

Описаният модел разкрива един съществен недостатък, изразяващ се в това, че Токийската имуществена и морска застрахователна компания носи рискът от възстановяване на загуби на недвижимо имущество в следствие от земетресение. Плащанията от „Параметричния презастраховател” биха могли да бъдат по-ниски (или по-високи) от действителните загуби, които подлежат на плащане към застрахованите. Предимствата за притежателите на облигации „Параметрично обезщетение” са, че определянето на премията, както и евентуалната последваща ликвидация изцяло зависят от характеристиките на самото земетресение, като нямат непосредствена връзка с индивидуалните характеристики на застрахованото недвижимо имущество, включено в портфейла на Токийската имуществена и морска застрахователна компания. Приема се, че това осигурява възможност за отстраняване на присъщия субективен риск - било то при сключване на полицата или в ликвидационния процес.

Предимствата за застрахователя, използващ този вид облигации са, че не се нуждае от събирането на конкретна информация за застрахованото недвижимо имущество, което се включва в портфейла, тъй като издадените катастрофични облигации се търгуват между инвеститорите и при настъпване на застрахователно събитие (земетресение) акумулираните средства отиват при застрахователя, който е покрит от съответната емисия облигации. Ликвидационният процес също е сравнително бърз - в рамките на часове след потвърждаването на параметрите на земетресението. С други думи преди самите претенции за обезщетения да бъдат предявени и регистрирани от застрахователите, практикуващи конвенционални методи.

Най-големият недостатък, присъщ за облигацията „Параметрично обезщетение” е свързан с обстоятелството, че застрахователят е длъжен да обезпечи плащанията, свързани с проявлението на основния риск (земетресение), дори когато средствата по облигацията не са достатъчни, за да покрият пълната стойност на реално претърпените загуби, които застрахователната компания е поела ангажимент да плати.

Първите катастрофични облигации са били моделирани на база „Компенсация на щетите”, а през последните пет години, облигацията „Параметрично обезщетение” придобива по-голяма популярност. Статистическите данни към момента са, че 30% от издадените катастрофични облигации са на база „Компенсация на щетите”, а други 30% са издадени на база „Параметрично обезщетение”. През последните години обаче, усилено започва издаване на катастрофични облигации, имащи за цел да отстранят недостатъците по вече споменатите два типа. Крайният резултат е появата на два нови вида . Единият от тях, наименуван „Обезщетение срещу загуба” има пазарен дял в размер от 20% от катастрофичните облигации, които са в обръщение към момента, докато другият, известен под името ”Обезщетение въз основа на

предварително моделирани загуби” заема пазарен дял от 10%. Останалите 10% са катастрофични облигации, които представляват хибрид между вече упоменатите видове.

Моделът **„Обезщетение срещу загуба**” използва конкретен индекс (или обобщаваща величина), даващ представа за общия размер на загубите, понесени от застрахователната индустрия в следствие на катастрофични събития, като не се вземат предвид загубите, понесени от издателя на катастрофичната облигация. Най-често използваният индекс е този, създаден от американската организация **„Обслужване на имуществени щети**”, имаща за цел събиране на конкретна информация за природните катаклизми на територията на САЩ.

Катастрофичната облигация **”Обезщетение въз основа на предварително моделирани загуби**”, представлява надежден компютърен модел, разработен на база предварително зададена информация, отнасяща се до рисковете, на които съответното дружество е изложено. През последните 10 години няколко специализирани компании за рисково моделиране са създали компютърни модели за основни природни бедствия (земетресение, ураган/буря, наводнение), а съвсем отскоро съществува и модел отнасящ се до риска „тероризъм”. Към днешна дата, такива компютърни сценарии са от основен интерес за застрахователи и презастрахователи, извършващи дейност на териториите на САЩ, Япония и Западна Европа.

Целта на така разработените компютърни модели е да помагат на застрахователната индустрия при следенето на процеса по акумулацията на щети по традиционните застрахователни договори в резултат на природни бедствия.

Предимствата и недостатъците на четирите типа катастрофични облигации са представени в таблицата по-долу:

Катастрофични облигации Фактори	Компенсация за щетите	Параметрично обезщетение	Обезщетение срещу загуба	Обезщетение въз основа на предварително моделирани загуби
Ниво на основен риск поет от застрахователя	Няма поет такъв	Високо	Средно	Наличие на минимално такава
Необходимост от представяне на конфиденциална информация	Да	Не	Не	Не
Необходимост от корекции, като резултат от разрастване на портфейла на застрахователя	Да	Не	Да	Да
Възможност за наличие на субективен риск	Има такава	Няма	Няма	Няма
Ликвидационен процес	Бавен	Незабавно плащане, в рамките на часове от потвърждаване на физическите параметри на земетресението	Доста бавен	Бърз
Възможност за повторна търговия с облигацията	Лимитирана такава	Наличие на такава	Наличие на такава	Наличие на висока ликвидност

VII. Изложеност на катастрофични рискове и практики по тяхното адресиране.

България е страна, изложена на рисковете от наводнение и земетресение, като рискът от наводнение през 2005 г. и 2006 г. реализира своето най-съществено проявление за последните 50 години. В резултат от това голям брой жилища бяха сериозно увредени или напълно разрушени, като част от тях все още не са възстановени. От друга страна, България е сред страните от региона, които са значително изложени на риска от земетресение. В подкрепа на горното е серията от земетресения с магнитут над 7 по скалата на Рихтер в началото на 20- век. Последното голямо земетресение от 1986 г. сериозно повреди или разруши 80% от сградите в засегнатия регион.

Поради значителното нарастване на рисковете, свързани с природните катастрофи, страните от Европа прилагат различни подходи за увеличаване на застрахователния капацитет, който е насочен към катастрофичните рискове. Например, Франция, Германия, Италия, Испания, Швейцария и Великобритания са разработили комбинирани мерки от правителствени и публично-частни подходи за покриване на риска от природни бедствия. В три от посочените страни - Франция, Испания и Швейцария стандартните полица за собственици на недвижимо имущество включват и задължително покритие за природни бедствия, а правителствата осигуряват точно определена финансова гаранция за плащането на щети в две от тези три страни. Останалите три страни разчитат застрахователният пазар да осигури катастрофично покритие, на база доброволното закупуване на катастрофични покрития от потребителите на застрахователни услуги.

Бързите темпове на развитие на технологиите са до определена степен гаранция за днешната сигурност, която застрахователите имат при управлението на катастрофичните си портфейли. Компютърни модели извършват десетки хиляди симулации на земетресения и наводнения, даващи количествено изражение на възможните бъдещи загуби, в които са отчетени и възможните вторични ефекти. За съжаление обаче, въпреки напредналия стадий на технологичното развитие, не е възможно да се определи моментът на възникване, конкретната територия, както и размера на една бъдеща загуба от катастрофичен характер.

Използвана литература:

1. Lane, M (EDITOR), (2002), Alternative Risk Strategies, Risk Books
2. MMC Securities, (2007) "The catastrophe Bond Market at Year-End 2006: Ripples Into Waves" (available on www.guycarp.com)
3. Swiss Re, (2001) "Capital market innovation in the insurance industry", sigma No 3/2001
4. Swiss Re, (2000) "New models in earthquake probability assessment", sigma No 9/2000
5. "Risk Financing and Management", 2nd edition by Dr Alan Punter, School of Finance 2007

Изготвено от дирекция „Регулаторна политика и анализи“ към Управление „Застрахователен надзор“ на КФН